

TAMMELAN KUNTA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

TAMMELA VASU 2017

TAMMELA

www.tammela.fi

SISÄLLYS

Tammelan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma	4
Tammela Vasu 2017	4
1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat	6
1.1 Julkaisu.....	7
1.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	7
2 Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.....	8
2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	8
2.2 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot Tammelassa	8
2.3 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua	9
2.4 Varhaiskasvatuksen arvoperusta	9
2.5 Oppimiskäsitys.....	10
2.6 Kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus.....	10
2.7 Laaja-alainen osaaminen	11
2.7.1 Ajattelu ja oppiminen	11
2.7.2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	12
2.7.3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot.....	13
2.7.4 Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	14
2.7.5 Osallistuminen ja vaikuttaminen.....	14
3 Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri	15
3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet	15
3.2 Oppimisympäristöt.....	15
3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa.....	16
3.3.1 Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyö.....	16
3.3.2 Monialainen yhteistyö.....	17
4 Pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen	18
4.1 Pedagogisen toiminnan suunnittelu	18
4.2 Pedagoginen dokumentointi	18
4.3 Monipuoliset työtavat.....	19
4.4 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä	20
4.5 Oppimisen alueet.....	20

4.5.1	Kielen rikas maailma	21
4.5.2	Ilmaisun monet muodot	21
4.5.3	Minä ja meidän yhteisömme	22
4.5.4	Tutkin ja toimin ympäristössäni	22
4.5.5	Kasvan liikun ja kehityn	23
4.6	Kieli ja kulttuuri	23
4.6.1	Kaksikielinen varhaiskasvatus	23
5	Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki	24
5.1	Yhteistyö lapsen, huoltajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa tuen aikana	27
5.2	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana	27
6	Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus	28
7	Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa	28

Tammelan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Tammela Vasu 2017

Tammelan varhaiskasvatuksen Kettu -ryhmäläisten ajatuksia Vasusta:

"Vasu on joku palaveri, joku vasukeskustelu, tai sit se on vasen."

"Vasu on vasen."

"Vasu on pehmeitä vaseliinia."

"Varhaiskasvatussuunnitelma on joku kukka, onko?"

"Se on sellanen, missä mietitään niitä lapsia. "

Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaistiin 18.10.2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatustalain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatussuunnitelma toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhaiskasvatustalaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Esiopetus, jota säätelee perusopetustalaki, on osa varhaiskasvatusta. Esiopetusta ohjaa Opetushallituksen määräyksenä annettu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (OPH 2016, 8.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistuksen lähtökohtana ovat lasten kasvuympäristön ja varhaiskasvatuksen toimintaympäristön muutokset. Perusteiden suunnittelussa on hyödynnetty uusimpien tutkimus- ja kehittämistyön tuloksia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjä oikeudellisesti velvoittava määräys. (OPH 2016, 8.)

Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen. Se koostuu valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmasta. Tammelan paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu kuntakohtaisesti suomenkielisenä. Tammelan paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman nimenä on "Tammela Vasu 2017". Tammela Vasu:a ohjaa valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja ne toimivat myös perusteina paikalliselle toiminnalle. Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa ei toisteta valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sisältöä, vaan kerrotaan paikallisesti päätetyt asiat. Tammela Vasu 2017 kuvaa varhaiskasvatuksen paikallista toimintaa, toimintaperiaatteita ja tammelalaisuutta.

Tammelan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on hyväksytty kasvatus- ja koulutuslautakunnassa 17.5.2017 § 30. Tammela Vasu 2017 on otettu käyttöön 1.8.2017.

1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat

Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) tekemistä. Tammela Vasu 2017 on laadittu yhteistyössä koko varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa. Laadintaan ovat osallistuneet myös lapset, lasten huoltajat ja yhteistyötahot. Varhaiskasvatussuunnitelman laadintaprosessia on ohjannut ohjausryhmä, joka koostuu varhaiskasvatuksen esimiehistä ja pedagogisten vasuryhmien puheenjohtajista. Vasu ryhmien puheenjohtajat ovat ohjanneet omaa kehittämissuunnitelmaa vasun teemoihin liittyen. Kehittämissuunnitelmat ovat muodostuneet varhaiskasvatuksen henkilökunnasta ja yhteistyötahoista.

Lapset on osallistettu varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan, arviointiin ja kehittämiseen antamalla heille mahdollisuus kertoa, piirtää ja kuvata varhaiskasvatusta. Henkilökunta on esittänyt lapsille kysymyksiä varhaiskasvatukseen liittyen ja lapset ovat vastanneet niihin. Huoltajien ajatuksia kysyttiin digitaalisella asiakaskyselyllä ja huoltajailloissa. Tammelan varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa on arvioitu ohjausryhmässä säännöllisesti. Ohjausryhmän ydinryhmä (esimiehet) on kokoontunut viikoittain ja laajempi ohjausryhmä noin kuukauden välein. Tammela Vasu 2017 on ollut Intranetissa luettavana koko laadintaprosessin ajan. Arviointia on toteutettu keskustellen ja varhaiskasvatussuunnitelmaa kehittäen.

Yhteistyötahot, kuten kirjasto-, liikunta-, kulttuuri-, nuoriso- ja ruokapalvelut osallistuivat henkilöstöiltään sekä työryhmiin. Seurakunta ja yksityinen perhepäivähoito ovat osallistuneet varhaiskasvatustiloihin tuoden oman näkemyksen paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Perusopetuksen kanssa on kehitetty yhteistyötä ja jatkumoa varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta ensimmäiselle luokalle sekä opetussuunnitelmien välistä yhteyttä ja nivelvaihe yhteistyötä. Yhteistyö ja toimintojen kehittäminen on jatkuvaa.

Forssan seudun terveyden ja hyvinvointikuntayhtymän (FSHKY) ja seudun muiden kuntien (Forssa, Humppila, Jokioinen, Ypäjä) kanssa on kehitetty yhteistyöprosesseja lasten ja perheiden palveluiden toteuttamisessa. FSHKY tuottaa sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut seudun kunnille. Tammelan kunta on mukana maakunnallisissa lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) kehittämismallissa. Sosiaali- ja terveyspalveluja kehitetään valtakunnallisesti ja Tammela seuraa valtakunnallista kehitystä.

Tammela Vasu:n valmistelun aikana kunnan varhaiskasvatus on saanut valtionavustusta varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen pedagogiikan kehittämiseen yhdessä Forssan kaupungin kanssa. Hankkeen nimi on ”Yhdessä osalliseksi”. Fokuksessa on ollut osallistavan toimintakulttuurin edistäminen paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelma prosessissa sekä pedagogisen johtamisen tukeminen.

Hankkeen avulla koko varhaiskasvatuksen henkilökunta osallistui kouluttajan johdolla pohtimaan varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa, toimintakulttuuria ja pedagogista johtamista. Pedagoginen uudistuminen toteutettiin prosessimaisena työyhteisövalmennuksena. Valmentavien koulutusten rinnalla valmisteltiin kunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa asiakirjaa työryhmissä ja ohjausryhmässä.

1.1 Julkaisu

Tammela Vasu 2017 laaditaan kunnan asiakirjapohjalle ja julkaistaan julkisesti kunnan internetsivuilla sekä varhaiskasvatuksen Peda.net -sivustolla. Varhaiskasvatussuunnitelma on julkaistu kunnan Intranet -sivuilla henkilökunnan käyttöön. Tammela Vasu 2017 julkaistaan myös paperiversiona jokaiseen päiväkotiin ja perhepäivähoitajalle. Julkaisukielenä on suomi.

1.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma täytetään yhteistyössä huoltajien kanssa hoitokauden alussa ja siihen kuvataan lapsen vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteita. Vasuun kirjataan tavoitteet hoitokaudelle sekä lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki. Suunnitelmaa arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Lapsen neuvolakäyntiä varten kootaan vasusta tietoa lapsen vahvuuksista, kehityksestä, oppimisesta ja hyvinvoinnista.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa on lapsen oma sivu, jossa lapsi itse kertoo hänelle tärkeistä asioista ja mitä hän haluaa oppia. Lapsen sivu päivitetään vähintään kerran vuodessa. Vasu sisältää tarvittaessa myös lääkehoitosuunnitelman.

2 Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään varhaiskasvatuslaissa. Tavoitteet ohjaavat perusteiden sekä paikallisten ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmetyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (Varhaiskasvatuslaki.)

2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Tammelan kunta järjestää varhaiskasvatuspalveluna päivähoitoa, esiopetusta ja avointa varhaiskasvatusta. Kunnassa on käytössä yksityisen hoidon tuen kuntalisä, jonka avulla asiakas voi ostaa palveluja yksityisiltä palvelun tuottajilta.

2.2 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot Tammelassa

Tammelassa järjestetään varhaiskasvatuspalveluina päivähoitoa perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa. Tammelassa on 14 perhepäivähoitajaa ja kolme päiväkotia: Tammitarhan päiväkotia, Päiväkotia Haitulat ja Päiväkotia Taikatassu. Osa päiväkodeista jakaantuu kahteen yksikköön: Päiväkotia Haitulat ja Porras sekä Päiväkotia Taikatassu ja Maahiset. Maahisten päiväkodissa on vuoroahoitoa.

Esiopetusryhmät toimivat kaikissa päiväkodeissa. Osa päiväkodeista (Porras ja Tammitarha) sijaitsevat koulun kanssa samassa pihapiirissä, joten yhteistyö on mahdollista päivittäin. Päiväkoti Haitulat ja Taikatassu toteuttavat yhteistyötä useamman koulun kanssa. Kesäisin Tammelassa järjestetään ohjattua leikkikenttätoimintaa avoimen varhaiskasvatuksen palveluna.

Tammitarhan päiväkodissa on toiminut metsäeskari Metsätontut vuodesta 2008 alkaen ja päiväkoti Haituloissa luontoliikuntaryhmä Ilvekset vuodesta 2011 alkaen. Tammelan varhaiskasvatuksen kaikki lapsiryhmät tekevät metsäretkiä. Tammelassa toteutetaan myös Metsämörri- toimintaa, joka on Suomen Ladun kehittämää liikuntaa, luontotuntemusta ja ulkoilua edistävää toimintaa. Tammelan luonto, kansallispuistot ja perinteikkäät kohteet antavat loistavat mahdollisuudet retkille ja tutustumismahdollisuuden kansanperinteisiin ja tammelalaiseen kulttuuriin. Näitä kaikkia hyödynnetään varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa ja varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Osana tammelalaista varhaiskasvatusta on myös UNICEF:n kehittämä Lapsiystävällinen kunta -malli, jota on kehitetty Tammelaan varhaiskasvatussuunnitelman laadintaprosessin aikana. Tammelassa tavoitteena on saavuttaa UNICEF:n lapsiystävällinen kunta -mallin status vuoden 2018 aikana.

Tammelan varhaiskasvatus on mukana toteuttamassa valtakunnallista ”Ilo kasvaa liikkuen” -ohjelmaa. Ohjelmaa koordinoi Olympiakomitea. Kaikki päiväkodit ja perhepäivähoito ovat mukana ohjelman toteuttajana lisäten lasten mahdollisuuksia liikkua päiväkotitai perhepäivähoitopäivän aikana.

2.3 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Tammelassa suurin osa lapsista osallistuu varhaiskasvatuspalveluiden piiriin. Kunnallisissa palveluissa on mukana keskimäärin 75 % lapsista. Tämän lisäksi Tammelan seurakunta ja Mannerheimin lastensuojeluliitto tuottavat kerhotoimintaa perheille. Kokonaisuus huomioiden lasten osallistumisprosentti kasvaa.

2.4 Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteena ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus ja lapsen syrjäntäkielto (YK:n lapsen oikeuksien sopimus 1989).

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukainen arvoperusta korostaa: lapsen itseisarvoa, ihmisenä kasvamista, lapsen oikeuksia, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta, perheiden monimuotoisuutta sekä terveellistä ja kestävä elämäntapaa.

Tammelan kunnan arvot: asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, yhdessä onnistuminen ja tahto uudistua, ohjaavat varhaiskasvatuksen toimintaa.

YHDESSÄ ONNISTUMINEN: vuorovaikutus ja leikki

VASTUULLISUUS: turvallisuus, välittäminen, turvalliset ihmissuhteet ja -kasvuympäristö, aikuisten aito läsnäolo

ASIAKASLÄHTÖISYYS: kasvatusyhteistyö, kehitystä tuetaan yhdessä huoltajien kanssa, osallisuus

TAHTO UUDISTUA: pedagogiikan ja osallisuuden kehittäminen

Tammelan varhaiskasvatuksessa on tiedusteltu lasten huoltajilta arvoja aikaisemman varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Tällöin keskeisimmiksi arvoiksi nousivat: turvallisuus, välittäminen, kasvatusyhteistyö ja leikki.

2.5 Oppimiskäsitys

Lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Tammelassa korostuu toiminta pienissä ryhmissä, jolloin mahdollistuu laadukas vuorovaikutus, palaute sekä oppimisen arviointi aikuisen ja muiden lasten kesken. Samalla aikuinen saa arvokasta tietoa lapsesta.

Säännöllinen metsä- ja luontotoiminta tarjoaa luonnollisen ja monipuolisen kasvu- ja oppimisympäristön lapselle. Luonnossa lapsen oppiminen tapahtuu monipuolisesti leikkien, ihmetellen ja tutkien. Tammelassa painotetaan sitä, että lapsi oppii leikkien. Aktiivinen oppimisympäristö tarjoaa monipuolisen mahdollisuuden oppia leikkimällä.

Tammelassa koetaan tärkeäksi myönteisen ja turvallisen ilmapiirin luominen ja ylläpitäminen. Tämä sekä kokemus ryhmään kuulumisesta edistävät lapsen oppimista.

2.6 Kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Kaikki varhaiskasvattajat osallistuvat lapsen kasvun, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden toteuttamiseen. Pedagogiset ohjaustilanteet esiintyvät lapsen arjessa niin keskusteluissa kuin toiminnassa. Kasvatus, opetus ja hoito ovat läsnä koko ajan muun muassa pukemis-, ruokailu- ja leikkitalanteissa. Kasvattaja ohjaa lasta kaikissa tilanteissa pedagogisesti kestäväillä valinnoilla.

KASVATUS	OPETUS	HOITO
<ul style="list-style-type: none"> • kasvattaa eril. taitoja • vuorovaikutus • sosiaalisuus • erilaisuuden hyväksyminen • empatiataidot • tavat • moraali 	<ul style="list-style-type: none"> • taitoja • tunnistaminen • erilaisuus • yksilöllisyys • toisen huomioiminen • ymmärrys • mallintaminen • onnistuminen • kertaaminen, toisto • vuorovaikutus 	<ul style="list-style-type: none"> • yksilön huomioiminen • perustarpeisiin vastaaminen • huolenpito • syli ja lämpö • turvallisuus • vuorovaikutus

Lapsiryhmän tiimeissä henkilökunta keskustelee ja suunnittelee lasten kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon liittyviä tilanteita huomioiden lasta osallistavat menetelmät. Rakenteet ja ajankäyttö keskustelutilanteille suunnitellaan kauden alussa ja niitä tarkennetaan toimintakauden aikana. Jokaiselle varhaiskasvattajalle varataan toiminnan suunnittelu- ja valmistelu-aikaa työaikaan. Päiväkodin johtajat suunnittelevat yksikkökohtaiset rakenteet ja varhaiskasvatusjohtaja koko varhaiskasvatusta ohjaavat rakenteet. Lastentarhanopettajat suunnittelevat lapsiryhmäkohtaisen suunnitteluajan jakaantumisen pedagogisen toiminnan suunnittelun mahdollistamiseksi lapsiryhmätiimin henkilöstölle. Työntekijä huolehtii suunnitteluajan käytöstä.

2.7 Laaja-alainen osaaminen

Lapselle tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia toimia oppimisympäristöissä eri tavoin. Kasvattajat herättävät lapsen omaa myönteistä ajattelua oppimiseen ja oppimisen ilon. Taitoa opetellaan arjen tilanteissa ja erilaisilla tavoilla laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioiden. Lapsen kanssa keskustellaan, mitä ja miten hän on oppinut. Lapselle annetaan välitön myönteinen palaute oppimisesta.

2.7.1 Ajattelu ja oppiminen

Lasten herättämiin kysymyksiin haetaan yhdessä vastauksia. Aikuinen ei anna valmiita vastauksia, vaan rohkaisee lasta omaan ajatteluun. Luonto on tärkeä oppimisympäristö. Varhaiskasvatuksessa on käytössä säännölliset luontoretket, jotka tukevat osaltaan lapsen ajattelua ja oppimaan oppimista. Luonnossa lapsella on mahdollisuus tutkia ja ihmetellä havaintojaan. Kasvattajan tehtävä on vastata lasten uteliaisuuteen ja auttaa etsimään tietoa. Lapset osallistetaan tiedon hakuun.

2.7.2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan vuorovaikutustaitoja sekä itsensä ilmaisua ja kykyä ymmärtää muita. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttää yhteistyötaitoja.

Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan mahdollisuus oppia, aistia ja kokea kulttuurin monet erilaiset muodot. Hyvään kulttuuriseen osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky arvioida omia arvoja ja asenteita. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Tammelan varhaiskasvatuksessa kulttuureihin, kulttuuriympäristöön ja sen merkitykseen tutustutaan oman moninaisen lähiympäristön kautta.

2.7.3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Lapsi on aktiivinen toimija itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen harjoittelemisessa, oppimisessa ja niihin liittyvien asioiden pohtimisessa, suunnittelemisessa ja päätösten tekemisessä yksilöllisesti omien edellytysten mukaisesti.

Tammelan varhaiskasvatuksessa luodaan lapselle selkeä ja turvallinen päivärytmi, jossa lapsella on mahdollisuus harjoitella rauhassa itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja. Keskiössä ovat tunne-, kaveri- ja turvataidot. Aikuinen toimii myönteisenä mallina ja tukena lasta kannustaen. Pienikin oppiminen on iloitsemisen aihe.

2.7.4 Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Lasten kanssa tutustutaan välineistön puitteissa erilaisiin oppimispeleihin ja palveluihin. Tietotekniikan käytöllä tulee olla pedagoginen tarkoitus ja sitä voidaan hyödyntää kaikilla oppimisen alueilla.

2.7.5 Osallistuminen ja vaikuttaminen

Tammelan kunta on mukana kehittämässä UNICEF:n Lapsiystävällistä kunta -mallia. Tavoitteena on tuoda lasten oikeuksia tunnetuksi ja lisätä lapsilähtöistä sekä lapsia osallistavaa toimintaa. Lasten kanssa keskustellaan leikkiympäristöstä ja -välineistä sekä tulevasta toiminnasta.

3 Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri kuvastaa yhteisön tapaa toimia. Toimintakulttuuri muovautuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja sisältää ajattelutapoja sekä käytäntöjen kokonaisuuksia. Varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja. Henkilökunta arvioi jatkuvasti omaa ja yhteisön toimintaa. Yhteisössä kunnioitetaan toinen toisiaan, arvostetaan yhteistyötä ja ystävällisyyttä. Toimintakulttuurin kehittämisessä korostuu pedagogiikan johtaminen, joka on varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Toiminta ja toimintakulttuuri perustuvat avoimuuteen. Lain ohjaamien periaatteiden mukaan toiminnassa mahdollistetaan sellaiset rakenteet ja resurssit, että henkilökunta pystyy tekemään työnsä hyvin, oppimaan uutta ja soveltamaan oppimaansa varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Henkilökuntaa kannustetaan kehittämään uusia työtapoja ja keskustelemaan niistä yhdessä.

Kasvattajat osallistuvat lasten leikkeihin leikin edistäjänä tai havainnoijana. Lasten kanssa keskustellaan lapselle merkityksellisistä asioista. Lasta kannustetaan kokeilemaan ja olemaan ylpeä omasta osaamisestaan.

Johtamisessa korostuu pedagogiikka sekä pedagoginen johtaminen. Johtamisessa painottuu läsnä oleva johtaminen: kuuntele, kannusta ja kehitä. Johtaja luo toiminnallaan mahdollisuuksia ja vaatii edistymistä.

3.2 Oppimisympäristöt

Lapsiryhmän aloittaessa, työntekijät havainnoivat lasten leikkejä ja kehitystä. Oppimisympäristöön tutustutaan yhdessä ja suunnitellaan yhdessä lasten kanssa, miten ympäristöä muokataan. Toimintaympäristössä toimitaan pienryhmissä. Päiväkodeissa noudatetaan aktiivisen toimintaympäristön pedagogiikkaa. Perhepäivähoidossa lasten oppimisympäristönä on sekä perhepäivähoitajan oma koti että muu ympäristö, jossa ryhmä toimii.

Tammelassa käytössä olevia oppimisympäristöjä ja retkeilykohteita ovat esim. lähimetsä, liikuntakeskus, kirjasto, kirkonkylän kohteet, Torronsuo, Mustiala, Saaren kansanpuisto, Liesjärven kansallispuisto, Eerikkilän urheiluopisto.

Leikkialueet rakennetaan lasten kanssa yhdessä. Lasten kanssa keskustellaan, mitä asioita leikkialueelle voidaan lisätä. Oppimisympäristöä kehitetään sen mukaan, millaisia taitoja lapsen tulee harjoitella: esim. legoleikkiin lisätään käsitteen määrittelyyn liittyviä asioita. Huoltajille mahdollistetaan tutustuminen päivähoiton oppimisympäristöihin.

Oppimisympäristöä arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Lapsen varhaiskasvatuspaikan vaihtuessa lähettävä yksikkö on yhteydessä huoltajien suostumuksella uuteen yksikköön. Vanhempien toiveen mukaan mahdollistetaan tarvittaessa siirtopalaveri, jossa ovat mukana vanhempien lisäksi molempien päivähoitoyksiköiden edustajat.

Yleisinä loma-aikoina päivähoito järjestetään keskitetysti yksikköjä yhdistäen. Auki olevat päiväkodit tiedotetaan ennen toimintakauden alkua. Yhteistyöstä käydään palautekeskustelua koko varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken. Yhteistyön suunnittelussa huomioidaan sidosryhmät esim. ruoka- ja puhdistuspalvelut, joiden kanssa varhaiskasvatus on tehnyt palvelusopimuksen.

3.3.1 Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyö

Tammelassa huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on luoda yhdessä perheen kanssa lapselle mahdollisimman hyvä ja turvallinen ympäristö oppimiselle, kasvamiselle sekä kehittymiselle lapsen omaan tahtiin. Yhteistyön onnistumista ja kehittämiskohteita arvioidaan vuosittain varhaiskasvatuskeskusteluiden yhteydessä.

Pidämme tärkeänä jokapäiväistä kohtaamista vanhempien kanssa ja molemminpuolista tiedon välittämistä lapsen päivästä. Luottamuksen rakentaminen aloitetaan heti ensimmäisellä tutustumiskäynnillä. Ennen päivähoiton alkamista perheet tulevat tutustumaan hoitopaikkaan, tarvittaessa useamman kerran. Perheille järjestetään mahdollisuus perheen niin halutessa työntekijän tekemään kotikäyntiin.

Vanhemmat täyttävät lapsesta aloituskaavakkeen ennen hoidon aloitusta, josta selviää kasvatushenkilöstölle tärkeää tietoa lapsesta ja hänen tottumuksistaan.

Yhteiset keskustelut pyritään järjestämään tarpeen tullen mahdollisimman nopeasti. Lapselle laaditaan yhdessä perheen ja kasvatushenkilöstön kanssa varhaiskasvatussuunnitelma vuosittain, jossa pohditaan yhdessä lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Yhteistyötä tehdään myös erilaisten teemojen ympärillä perhetapahtumissa. Tammelan kunnassa on käytössä myös sähköinen viestintä, joka yksiköllä on omat Peda.net -sivut.

3.3.2 Monialainen yhteistyö

Monialaisen yhteistyön lähtökohtana on lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät tarpeet. Vanhempien kanssa yhdessä mietitään mitä muita tahoja tarvitaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Seutukunnallisesti on käytössä 3-, 4- ja 5 -vuotiaiden neuvolakaavakkeet. Tuen jatkotoimenpiteet sovitaan yksilöllisesti yhteistyössä perheen ja muiden tahojen kanssa.

Yhteistyötä tehdään myös esim. seurakunnan, kulttuuripalveluiden, yhdistysten sekä koulujen kanssa erilaisten tapahtumien ja vierailuiden muodossa.

4 Pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta on kokonaisvaltaista lapsen hyvinvointia ja oppimista edistävää toimintaa. Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Lasten omaehtoinen, lasten ja henkilöstön yhdessä ideoima sekä henkilöstön johdolla suunniteltu toiminta täydentävät toisiaan.

4.1 Pedagogisen toiminnan suunnittelu

Pedagogisen toiminnan suunnittelun lähtökohtana ovat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, työntekijöiden ja huoltajien väliset keskustelut eli lapsen varhaiskasvatussuunnitelma sekä lasten mielenkiinnon kohteet. Pedagoginen suunnittelu toteutetaan yhdessä lasten, henkilökunnan ja huoltajien välillä. Suunnittelua rikastuttaa sidosryhmien, verkostojen ja asiantuntija-apuun liittyvä yhteistyö. Suunnittelua arvioidaan säännöllisesti keskustelujen ja tyytyväisyyskyselyjen avulla.

4.2 Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on lapsen oppimisen näkyväksi tekemistä. Pedagoginen dokumentointi alkaa lapsen arjen toimintojen havainnoimisesta ja dokumentoinnista. Havainnoista keskustelu muiden kasvattajien ja huoltajien kanssa luo pohjaa pedagogisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnittelulle, kehittämiselle ja toteuttamiselle sekä arvioinnille.

Tammelan varhaiskasvatuksessa hyödynnetään digitaalista ja/tai kirjallista ja kuvallista materiaalia lapsen toiminnan havainnoimisessa. Dokumentointikeinoja ovat mm. valokuvaus, videointi, lapsen kanssa suoritettut keskustelut ja haastattelut, lapsen tuotokset, kasvunkansio, sadutus, retkikertomukset, havainnointilomakkeet ja erilaiset muistiinpanot. Näiden materiaalien pohjalta lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista pystytään seuraamaan ja edistämään sekä havaitsemaan mahdolliset tukitoimia edellyttävät tarpeet. Dokumenttien pohjalta tapahtuva keskustelu huoltajien kanssa kehittää kasvatusyhteistyötä ja tukee vanhemmuutta sekä mahdollistaa vanhempien osallisuuden lapsen arkeen. Dokumentteja hyödynnetään lapsen vasukeskustelussa sekä eri yhteistyötahojen kanssa käytävissä keskusteluissa. Lapsen tuotokset, valokuvat, kasvunkansio ovat muun muassa dokumentteja, joista lapsi kertoo omaa tarinaansa perheelle ja kasvattajille. Lapsen kokemukset ja oppimat asiat sekä arki varhaiskasvatuksessa tulevat näin esille.

4.3 Monipuoliset työtavat

Päiväkodissa lapsiryhmän henkilökunta toimii lapsiryhmätiiminä. Lapsiryhmätiimin pedagogisena johtajana toimii ryhmän lastentarhanopettaja (tiimivastaava). Lastentarhanopettaja vastaa lapsiryhmän toiminnan toteuttamisesta, suunnittelusta ja arvioinnista.

Lastentarhanopettaja keskustelee jokaisen huoltajan kanssa dokumentoiden keskustelun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tämän jälkeen lapsiryhmätiimi keskustelee lasten vasuista ja kokoaa yhteisen ryhmävasun. Ryhmävasu ohjaa lapsiryhmän toiminnan suunnittelua ja arviointia.

Perhepäivähoidossa toimii alueelliset tiimit, joissa keskustellaan yleisellä tasolla pedagogisesta toiminnan toteuttamisesta, suunnittelusta ja arvioinnista. Perhepäivähoitaja keskustelee huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta. Keskustelussa voi tarpeen mukaan olla mukana myös varhaiserityisopettaja, lastentarhanopettaja tai joku muu yhteistyötahon edustaja.

Työtavat valitaan niin, että ne kehittävät lapsia ja varhaiskasvatuksen toimintaa.

4.4 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikissä keskeistä	Leikin tukeminen
<ul style="list-style-type: none">- vuorovaikutus- osallisuus- mielikuvituksen kehittäminen- ilo- oppiminen- vuorottelu- aika- tunteiden käsittely- jatkumon mahdollistaminen	<ul style="list-style-type: none">- mallintamalla- keskustelemalla- ohjataan lapset miettimään, mitä voi tehdä- herättämällä ajatuksia- leikin rikastuttaminen

4.5 Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Ne ohjaavat henkilöstöä monipuolisen ja eheytetyn pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä lasten kanssa. Lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueilta.

4.5.3 Minä ja meidän yhteisömme

Eettisen ajattelun taitojen kehittymistä tuetaan erilaisin menetelmin esimerkiksi Askelaittain, Käsikynkkä, Huomaa hyvä, Lapsen mieli, Theraplay ja Satuhieronta. Toiminnan tukena toimivat pienryhmät ja aktiivinen oppimisympäristö.

Varhaiskasvatuksessa vieraillaan Tammelan moninaisissa ja historiallisissa retkikohteissa. Toiminnassa huomioidaan lasten kysymykset, joiden pohjalta etsitään yhdessä vastauksia ja toteutetaan projekteja.

Tammelan varhaiskasvatuksessa toteutetaan Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisia Lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteiden toteutumista tukevia periaatteita ja tavoitteita.

4.5.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten omaehtoiselle tutkimiselle annetaan tilaa. Lasten kiinnostuksen kohteisiin vastataan antamalla mahdollisuus tutkia aihetta laajemmin. Tutkiminen nähdään tärkeänä oppimisen menetelmänä.

Oppimisympäristö suunnitellaan niin, että matemaattinen harjoittelu on mahdollista. Matemaattista ajattelua tuetaan monipuolisesti arjessa mm. perushoitotilanteissa, pelaten pelejä, leikkien, laulaen, lorutellen, liikkuen ja ympäristöä havainnoiden.

Jokaisessa päiväkodissa ja perhepäivähoidossa on käytettävissä teknologiavälineistöä. Välineiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön tutustutaan yhdessä opetellen. Laitteita käytetään oppimiseen ja dokumentointiin lasten kehityksen ja kiinnostuksen mukaan.

Tammelassa ympäristö tarjoaa moninaisia mahdollisuuksia ympäristökasvatuksen toteuttamiseen. Joka yksikkö käyttää lähiluontoa aktiivisesti lasten luontosuhteen luomiseen ja vahvistamiseen. Varhaiskasvatuksessa tehdään pedagogisesti tavoitteellisia metsäretkiä säännöllisesti. Oppimisen edistämiseksi on mahdollista käydä tutustumassa esimerkiksi seuraavissa kohteissa: Torrnsuo, Mustiala, Kortenniemen perinnetila, Liesjärven alue, Saaren kansanpuiston alue, Hämeen luontokeskus ja Eerikkilän alue.

Tammelassa kasvattaja toimii omalla esimerkillään lasten innostajana ja tutkimisen mahdollistajana.

4.5.5 Kasvan liikun ja kehityn

Varhaiskasvatus hyödyntää monipuolisia liikuntamahdollisuuksia: metsä- ja luontoretket, leikkipuistot, lähiliikuntapaikat mm. hiihto-, luistelu- ja yleisurheilumahdollisuuksineen. Käytössä on kattavat liikuntavälineet ja työmenetelmät esim. liikunnalliset perheillat. Tammelassa korostetaan luontoa lasten oppimisympäristönä.

Ruokakasvatukseen liittyen kunnassa suositaan lähiruokaa. Lasten ideoita ja toiveita huomioidaan esimerkiksi teemaviikkojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

4.6 Kieli ja kulttuuri

Eri kulttuurisen lapsen kohdalla huomioidaan perheen oma äidinkieli ja kulttuuri. Toiminnallisesti, konkreettisesti ja kuvia käyttämällä jäsenetään toimintaa sekä vahvistetaan kommunikaatiota, jotta lapset voivat paremmin liittyä vertaisryhmään ja kokea itsensä osallisiksi. Varhaiskasvatusryhmässä tutustutaan kaikkien ryhmässä olevien lasten omaan kulttuuriin.

Tulkkipalveluita käytetään tarvittaessa varhaiskasvatuksen aloituksessa, vasu-keskusteluissa ja muuten tarvittaessa. Lasta ei käytetä tulkkina vanhempien kanssa keskusteltaessa. Kasvattajan on muistettava selkeä kieli ja selkokielineen viestintä sekä rauhallinen puhetempo, kuvat tueksi viestintään.

4.6.1 Kaksikielinen varhaiskasvatus

Kaksikielistä (S2) varhaiskasvatusta toteutetaan mahdollistamalla Suomen kieltä taitamattomalle lapselle tarvittavat tukiresurssit esim. riittävä määrä henkilökuntaa.

Varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä -opetus eli S2-opetus toteutetaan arjen toimintaan sisältyvissä vuorovaikutustilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa, pienryhmissä tai koko ryhmän toiminnan rinnalla, jolloin aikuinen toimii suomen kieltä opettelevan lapsen tukena. Lapsi tarvitsee myös opastusta kielen omaksumisessa ja käytössä.

Opetuksen suunnittelun tukena käytetään lapsen kielen tason arviointiin erilaisia arviointimenetelmiä. Opetustilanteet voidaan rakentaa siten, että niissä harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötapoja kuten nimeämistä, kysymistä, pyytämistä ja tunteiden ilmaisua. Varsinkin aikuisen tulee mukauttaa kieltään (selkeys, toisto, hitaus, havainnollisuus). Lapsen kielivirheitä ei varsinaisesti korjata, mutta hänelle annetaan oikea malli ja lausetta/sanastoa laajennetaan. Osa vieraskielisistä lapsista pitää kielen opetteluun alussa pidemmänkin ”kuuntelujakson”, jonka aikana he eivät kovinkaan paljoa tuota puhetta, annetaan heille siihen mahdollisuus.

Tammelan kunnassa keskitytään suomen kielen tukemiseen eikä kunnassa ole kielikylpyä tai vastaavaa toimintaa.

5 Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki

5.1 Kehityksen ja oppimisen tuki Tammelan varhaiskasvatuksessa

Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki on osa varhaiskasvatusta. Lapsen oppiminen tehdään näkyväksi dokumentoinnin ja arvioinnin kautta. Jokaisella lapsella on yksilölliset tarpeet ja tavoitteet, joita kasvattajat miettivät yhdessä vanhempien kanssa. Lapsen kanssa keskustellaan tavoitteista ja toimintatavoista.

Lapselle laaditaan yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia tukevat tavoitteet sekä niihin liittyvät toimenpiteet vahvuuksia korostaen. Tarvittaessa hyödynnetään monialaista yhteistyötä. Lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien lisäksi Tammelassa on käytössä ryhmävarhaiskasvatussuunnitelma, jonka tavoitteet muodostuvat lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta.

Tammelan varhaiskasvatuksessa lapsen oppimisen tueksi on käytössä mm. seuraavia työtapoja:

- pienryhmätyöskentely
- rakenteet ja struktuuri
- toimintaa ohjaavat kuvat
- turvallinen ja hyväksyvä ilmapiiri
- kannustus, kehuminen ja palkitseminen
- erilaisten työmenetelmien käyttäminen ryhmässä
- oppimisympäristön muokkaaminen
- varhaiserityisopettajan tuki
- avustajan tuki
- muiden asiantuntijoiden tuki

Työkalupakki varhaiskasvatuksessa

OPPIMISYMPÄRISTÖÖN LIITTYVÄT TUKITOIMET, SISÄLTÄÄ AIKUISEN TOIMINNAN	KOKEILTU, pvm.	HAVAINTOJA JA KOMMENTEJA
Oppimisympäristö on siisti, tavarat ovat paikoillaan ja ylimääräiset ärsykkeet on poistettu		
Lapsen istumapaikkaan on kiinnitetty huomiota, esim. aikuisen läheisyys, hyvä kuulo- ja näköyhteys		
Päivän rakenne on lapselle selkeä ja ennakoitavissa. Päivän rakenne tukee jaksamista ja ottaa huomioon lasten vireystilan. Esim. liikunta ennen oppimistuokiota tukee ja edistää oppimista.		
Työskentely on selkeästi tautettu ja jaettu pienempiin osiin		
Lasta autetaan kaverisuhteiden luomisessa, esim. leikkiarien arvonta.		
Liikkumatilaa rajataan tarvittaessa.		
Erilaisten apuvälineiden käyttö, esim. istuintyyny, hypistelytavara, erilaiset matikan välineet		
Lapsella on mahdollisuus käyttää sähköisiä oppimisvälineitä aikuisen ohjaamana.		
Lapsi saa riittävästi huomiota, hoivaa ja huolenpitoa, minkä avulla hän kokee oppimisympäristönsä turvalliseksi.		

Oppimista sanoitetaan lapselle. Lapsi saa positiivista huomiota omasta oppimisestaan. Lasta kannustetaan aina kun onnistuu.		
Lapselle kerrotaan toiminnan tavoite, mitä hän on harjoittelemassa.		
TEHTÄVIEN ORGANISOINTI JA OPPIMISTILANTEEN JÄSENTÄMINEN		
Kuvallinen päiväohjelma lapsen nähtävillä		
Tapahtumien ja tehtävien ennakointi on tehty lapselle helpoksi		
Toimintatapojen kertaaminen ennen siirtymiä / tapahtumia. Minkälaista käytöstä lapselta odotetaan.		
Oppimistuokioiden jäsentäminen kuvallisen tuen avulla.		
Tuokion/leikin/pienryhmän selkeä aloitus ja päätös.		
Toivotun työskentelytavan selkeä ohjeistus (esim. kuvien avulla) -> ensin, sitten, lopuksi		
Ohjeiden pilkkominen pieniin osiin, selkeät, lyhyet ohjeet (aikuinen kiinnittää huomiota omaan toimintaansa esim. ovatko kaikki lapset ymmärtäneet?)		
Ohjeiden selventäminen kuvallisen tuen avulla		
TOIMINTATAPOJEN MUOKKAUSTA		
Lisätty mallintaminen ja ohjaaminen opetuksessa		
Selkeät, ennalta sovitut säännöt ja palaute niiden noudattamisessa (käytöksen liikennevalot). Ryhmän		

aikuiset ovat sopineet, minkälainen käytös on tai ei ole sallittua missäkin tilanteessa.		
Lapsi saa palautetta onnistumisesta ja edistymisestä välittömästi.		
Palkkio/palautejärjestelmät yksittäisen lapsen kanssa		
Sosiaalisten taitojen harjoittelu aikuisen tuella		
Oppimistavoitteiden tarkastelu ja rajaaminen		
Varhaiskasvatuksen erityisopettajan tuki		
YHTEISTYÖ KODIN KANSSA		
Huoltajilla on käsitys lapsen tilanteesta ja edistymisestä. On käyty keskusteluja yhteisiin päämääriin pääsemiseksi.		
Tavoite- tai palkkiojärjestelmä yhteistyössä kodin kanssa		

5.1 Yhteistyö lapsen, huoltajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa tuen aikana

Tammelan varhaiskasvatuksen lasten hyvinvointia tukevia yhteistyötahoja ovat mm. lasten neuvola, puheterapeutti, psykologi, toiminta- ja fysioterapeutit, perheneuvolan ja lastensuojelun työntekijät. Tammelan varhaiskasvatuksessa lapsen siirtyessä toiseen ryhmään lähettävä taho huolehtii tiedonsiirrosta huoltajien luvalla. Lapsen siirtyessä toisen kunnan varhaiskasvatuspalveluiden piiriin, vanhemmat huolehtivat tiedonsiirrosta.

5.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Jokaiselle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu), johon kirjataan lapsen vahvuudet ja tuen tarpeet. Tammelan varhaiskasvatuksessa on käytössä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin pohjaava vasulomake. Syksyllä 2017 julkaistaan uusi valtakunnallinen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomake, joka otetaan käyttöön Tammelan varhaiskasvatuksessa.

6 Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Tammelan varhaiskasvatuksessa ei ole käytössä vaihtoehtoiseen tai erityiseen katsomukseen liittyvää pedagogiikkaa.

7 Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Tammelan varhaiskasvatuksessa arviointi ja kehittäminen ovat monipuolista, säännöllistä ja suunnitelmallista. Arviointia toteutetaan henkilöstölle ja asiakkaille suunnattujen kyselyjen avulla. Henkilöstölle suunnattua arviointia toteutetaan työhyvinvoinnin sekä pedagogisen laadun näkökulmasta vuosittain toteutettavilla sähköisillä kyselyillä. Kyselyjen tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämiseen. Lisäksi henkilöstön kanssa käydään vuosittain henkilökohtaiset ja yksikkökohtaiset kehityskeskustelut. Nämä toimivat myös kehittämistyön välineinä. Asiakkaiden näkemyksiä ja arvioita Tammelan varhaiskasvatuksen toiminnasta toteutetaan vuosittaisella sähköisellä kyselyllä. Arviointien pohjalta käydään yksiköittäin palautekeskustelut, joiden pohjalta luodaan kehittämissuunnitelmat pedagogiikan kehittämiseksi. Pedagogiikkaa arvioidaan säännöllisesti arjen eri tilanteissa. Viikoittain kokoontuvien lapsiryhmätiimien sekä yksikkökokousten aiheina on pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen. Lapsikohtaiset ja ryhmäkohtaiset vasuarvioinnit toimivat pedagogisen toiminnan kehittämisen työkaluina. Lisäksi lasten ajatuksia ja mielipiteitä kuunnellaan ja otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Tammelan Vasu 2017 sekä Tammelan kuntastrategia ohjaavat Tammelan varhaiskasvatoimintaa.

Tammelan varhaiskasvatuksessa toteutettavat kyselytyökalut, jotka toimivat osaltaan varhaiskasvatuksen arvioinnin välineinä.

henkilöstön työtyytyväisyyskysely	kunta	1 krt/v	kevät
laadunarviointi (kontekstianalyysi)	vaka	1 krt/v	kevät
asiakastyytyväisyyskyselyt	vaka	1 krt/v	kevät
kehityskeskustelut	kunta	1-2 krt/v	talvi
lasten toteuttama arviointi	vaka	ympäri vuoden	
yksikkökehityskeskustelu	vaka	1-2 krt/v	syksy/kevät

LÄHTEET

Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.
Määräykset ja ohjeet 2016:17.

Varhaiskasvatustaki 2016,

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. 1989.